

ЗАКОН ЗА ДРЖАВНОТО ПРАВОБРАНИТЕЛСТВО

(“Сл.весник на РМ” бр.87/2007 и Одлука на Уставен суд “Сл.весник на РМ”бр.167/2010)

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат организацијата и надлежноста на Државното правобранителство на Република Македонија, условите и постапката за именување и разрешување на државниот правобранител на Република Македонија и државните правобранители, нивните овластувања, права и должности, средствата за работа, пристапот до информации, соработката со органите на државната управа и други прашања од значење за неговата работа.

Член 2

Државното правобранителство на Република Македонија (во натамошниот текст: Државното правобранителство) е државен орган кој презема мерки и правни средства заради правна заштита на имотните права и интереси на Република Македонија и врши други работи утврдени со овој и друг закон.

Член 3

Државното правобранителство ги остварува своите надлежности врз основа на Уставот, закон и ратификуваните меѓународни договори.

Член 4

Функцијата на Државното правобранителство ја врши државниот правобранител на Република Македонија (во натамошниот текст: државниот правобранител) и државните правобранители во Државното правобранителство (во натамошниот текст: државните правобранители).

Владата на Република Македонија по предлог на државниот правобранител со одлука го определува бројот на државните правобранители и донесува одлука со која го утврдува седиштето на државните правобранители и подрачјето на судовите каде што се врши државноправобранителската функција.

При донесувањето на одлуката со која се определува бројот на државните правобранители се тргнува од бројот, видот и карактерот на предметите, како и надлежноста на судот на чие подрачје државните правобранители ја вршат својата функција.

Седиштето на државните правобранители и подрачјето на судовите каде што се врши државноправобранителската функција се утврдува врз основа на економската оправданост и бројот на судовите пред кои државните правобранители преземаат дејствија.

Член 5

Државниот правобранител и државните правобранители ги штитат имотните права и интереси на Република Македонија и на државните органи основани со закон пред судовите и другите органи во земјата и странство.

Член 6

Државниот правобранител може да овласти и лице вработено во Државното правобранителство со положен правосуден испит кое работи на правни работи да застапува пред судовите и други органи во имотно-правните спорови.

Државниот правобранител може да овласти и лице вработено во орган на државната управа со положен правосуден испит, кој работи на правни работи да застапува пред судовите и други органи во имотно-правните спорови.

Државниот правобранител доколку согласно со прописите на странската држава, не може непосредно да застапува пред нејзините судови и други органи, Владата на Република Македонија, по предлог на државниот правобранител, ќе овласти друго лице кое според прописите на државата во определен предмет може да го замени во застапувањето.

Лицата од ставовите 1 и 2 на овој член постапуваат во границите на овластувањата што ќе им бидат пренесени од државниот правобранител.

Член 7

Државното правобранителство е со седиште во Скопје.

Државното правобранителство има свој печат во кој е содржан називот и седиштето, грбот и името Република Македонија.

На објектот во кој е сместено Државното правобранителство и државните правобранители се истакнува називот и седиштето, грбот и знамето на Република Македонија.

II. НАДЛЕЖНОСТ И ОРГАНИЗАЦИЈА

Член 8

Државните правобранители во вршењето на својата функција се самостојни и за својата работа одговараат пред Владата на Република Македонија и пред државниот правобранител.

Член 9

Државниот правобранител го претставува и застапува Државното правобранителство, раководи и презема дејствија за кои е овластен со овој и со друг закон.

Државниот правобранител за својата работа и за работата на Државното правобранителство одговара на Владата на Република Македонија.

Кога државниот правобранител е отсутен или спречен да ја извршува својата функција, него го заменува државен правобранител од подрачјето каде што е седиштето на Државното правобранителство и кој што државниот правобранител ќе го определи со годишниот распоред за работа.

Државниот правобранител и државните правобранители се должни да го чуваат угледот на функцијата што ја вршат.

Член 10

Државните правобранители преземаат дејствија пред суд, друг орган или правни лица за кои со овој или друг закон е овластен државниот правобранител.

Член 11

Државниот правобранител во оправдани случаи, по сопствена оценка може да из земе државен правобранител на соодветното подрачје од постапување по конкретен предмет и истиот да го довери на друг државен правобранител.

Државниот правобранител по барање на државните правобранители или по службена должност, може да из земе државни правобранители од постапување по определен предмет од истите причини за кои може да биде изземен судија.

Член 12

Органите на државната управа и правните лица се должни на Државното правобранителство да му доставуваат податоци, докази и информации заради правна заштита на имотните права и интереси на Република Македонија за потребите за постапување по конкретен предмет во рок од пет работни дена.

Сите правни и физички лица се должни по барање на Државното правобранителство да доставуваат информации за заштита на имотните права и интереси на Република Македонија во рок од пет работни дена.

Член 13

Државниот правобранител по прашања од значење за остварување на функцијата и по прашања од заеднички интерес соработува со органите на државната власт и со физички и правни лица.

Функционерот кој раководи со органот на државната управа е должен да определи лице кое ќе го претставува органот и ќе соработува со Државното правобранителство и за тоа ќе го извести државниот правобранител.

По барање на функционерот кој раководи со органот на државната управа чии интереси се штитат или по предлог на државниот правобранител, за спорови од особено значење може да се определи лице кое задолжително ќе присуствува на судските рочишта покрај надлежните државни правобранители.

Член 14

Органите на државната управа од членот 5 на овој закон го известуваат државниот правобранител за секој имотно-правен спор со домашни или странски физички и правни лица.

Известувањето од ставот 1 на овој член се доставува најдоцна во рок од пет работни дена од денот на дознавањето за настанатиот спор.

Со известувањето во кое се содржани податоци за странките, предметот и вредноста на спорот, правниот однос од кој настанал спорот и другите потребни податоци, задолжително се доставуваат и материјалните докази со кои располагаат.

Член 15

Државниот правобранител пред преземање на дејствија за поведување на постапка пред суд, друг орган или правни лица, во случаите кога тоа е потребно, е должен од органот што го застапува да прибави писмена согласност за поведување на постапка.

Во случај органот што го застапува државниот правобранител да не даде согласност за поведување на постапка, државниот правобранител во рамките на своите овластувања, во смисла на членот 2 од овој закон, одлучува за поведување на постапка доколку смета дека се повредени интересите на Република Македонија.

Државниот правобранител пред поведувањето постапка пред суд може да презема потребни дејствија заради спогодбено решавање на спорниот имотно-правен однос.

Лицето кое ќе одлучи да поведе постапка против Република Македонија и органите на државната управа, може да се обрати до државниот правобранител и државните правобранители заради спогодбено решавање на имотно-правниот однос од кој произлегува настанатиот спор.

Државниот правобранител и државните правобранители се должни да се произнесат по предлогот за спогодбено решавање во најкраток можен рок, но не подоцна од осум дена по добивањето на согласност од органот кој го застапува.

Доколку во рок од пет работни дена од денот на добивањето на известувањето на државниот правобранител и државните правобранители органот не се произнесе, се смета дека не е прифатен предлогот доставен од лицето преку државниот правобранител за спогодбено решавање на спорниот однос.

Член 16

Ако државниот правобранител оцени дека не треба да се поведе постапка пред суд или друг орган или треба да се повлече тужба, да се откаже од тужбеното барање или од предлог за извршување, да се признае барање на спротивната странка или да се склучи порамнување, да се повлече или откаже од правото на жалба, како и да изјави вонредни правни лекови, ќе побара од органот на државната управа што го застапува да се изјасни за натамошното застапување.

Ако во рок од пет работни дена од барањето на државниот правобранител, органот на државната управа не се произнесе по предлогот на државниот правобранител ќе се смета дека не се согласува со предлогот на државниот правобранител.

Ако меѓу државниот правобранител и органот на државната управа што го застапува не се постигне согласност за прашањата од ставот 1 на овој член, државниот правобранител ќе ја извести Владата на Република Македонија и ќе побара Владата да се произнесе.

Член 17

Трошоците за застапување од страна на државниот правобранител се определуваат според Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите.

Средствата наплатени на име трошоци за застапување се приход на Буџетот на Република Македонија.

III. ДРЖАВЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ И ДРЖАВНИ ПРАВОБРАНИТЕЛИ

Член 18

Државниот правобранител по предлог на министерот за правда го именува Владата на Република Македонија.

Државниот правобранител се именува за време од шест години, со право на повторен избор.

Државните правобранители ги именува Владата на Република Македонија по претходно прибавено мислење од државниот правобранител, без ограничување на мандатот.

Член 19

Владата на Република Македонија распишува оглас за именување на државен правобранител и државни правобранители најдоцна во рок од 15 дена од настанувањето на условите за избор на државни правобранители.

Постапката за именување и избор на државниот правобранител и државните правобранители започнува 60 дена пред исполнување на причините за престанок.

Огласот од ставот 1 на овој член се објавува во најмалку две јавни гласила од кои едно е на службен јазик различен од македонскиот јазик кој го зборуваат најмалку 20% од граѓаните во Република Македонија.

Член 20

За државен правобранител се именува лице кое ги исполнува следниве услови: - да е државјанин на Република Македонија,

- да е дипломиран правник со работно искуство на правни работи најмалку осум години по положен правосуден испит и

- да ужива углед за вршење на функцијата.

За државни правобранители се именуваат лица кои треба да ги исполнуваат условите наведени во ставот 1 алинеи 1 и 3 на овој член и да се дипломирани правници со работно искуство на правни работи најмалку пет години по положен правосуден испит.

При изборот на државни правобранители, Владата на Република Македонија ја има предвид соодветната и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници во Република Македонија.

Член 21

Државниот правобранител пред стапување на функцијата дава свечена изјава пред претседателот на Владата на Република Македонија, која гласи:

"Изјавувам дека во својата работа ќе се придржувам кон Уставот и законите и дека ќе ги штитам имотните права и интереси на Република Македонија и својата функција ќе ја извршувам совесно, одговорно и чесно".

Државните правобранители свечената изјава ја даваат пред државниот правобранител.

Член 22

Функцијата државен правобранител е неспојлива со вршењето на друга јавна функција и професија.

Се забранува политичко организирање и дејствување во Државното правобранителство.

Член 23

Функцијата државен правобранител, односно државни правобранители престанува: - со смрт,

- по сопствено барање,
- поради исполнување на услови за стекнување на правото на старосна пензија,
- ако се утврди дека трајно ја загубил способноста за вршење на функцијата,
- ако е избран, односно именуван на друга функција, односно должност и
- ако со правосилна пресуда е огласен за виновен и му е изречена ефективна казна затвор од најмалку шест месеца.

Во случаите од ставот 1 на овој член престанокот на функцијата на државниот правобранител и државните правобранители го утврдува Владата на Република Македонија.

Член 24

Државните правобранители можат да се разрешат поради нестручно и несовесно вршење на функцијата државен правобранител.

Одлука за разрешување од ставот 1 на овој член по предлог на државниот правобранител донесува Владата на Република Македонија.

Член 25

Владата на Република Македонија може да го разреши државниот правобранител поради нестручно и несовесно вршење на функцијата.

Против одлуката на Владата на Република Македонија за разрешувањето или престанокот од членот 23 став 1 алинеи од 3 до 6 на овој закон на функцијата државен правобранител и државни правобранители, може да се поведе управен спор пред Управниот суд во рок од 30 дена.

Член 26

Одлуката за разрешување на државниот правобранител и на државните правобранители се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

За разрешувањето се известува разрешениот државен правобранител, односно државни правобранители и Државното правобранителство на Република Македонија.

Член 27

Државниот правобранител, односно државните правобранители кои се разрешени, остваруваат права по основ на работа на начин и под услови предвидени со закон.

Член 28

Државниот правобранител и државните правобранители имаат службени легитимации.

Министерот за правда ја пропишува формата и содржината на образецот, содржината, постапката и начинот на издавање, користење и одземање на службената легитимација.

Член 29

Државниот правобранител, државните правобранители, државните службеници, соработниците, приправниците и другите вработени во Државното правобранителство имаат право и должност на постојано стручно оспособување и усовршување.

За потребите на стручно усовршување се обезбедуваат посебни средства во делот на Буџетот на Република Македонија наменет за Државното правобранителство, како и од други извори на средства.

IV. ДРЖАВНИ СЛУЖБЕНИЦИ И ДРУГИ ВРАБОТЕНИ ВО ДРЖАВНОТО ПРАВОБРАНИТЕЛСТВО

Член 30

Во Државното правобранителство се вработуваат државни службеници и други работници за вршење на стручно-административни работи.

При вработувањето на државни службеници и други работници за вршење на стручноадминистративни работи ќе се применува соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници во Република Македонија.

Член 31

Со општиот акт за организација на работењето на Државното правобранителство и со актот за систематизација на работите и задачите се определуваат внатрешната организација и бројот на извршителите, посебните услови што треба да ги исполнуваат за засновање на работен однос и работите и задачите што треба да ги извршуваат.

V. СРЕДСТВА ЗА РАБОТА

Член 32

Средствата за работа на Државното правобранителство се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и други извори на финансирање.

VI. ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИ

Член 33

Државниот правобранител, државните правобранители, државните службеници и другите вработени во Државното правобранителство постапуваат согласно со Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер, освен кога се работи за класифицирани информации утврдени со закон.

Член 34

Државниот правобранител за работата на Државното правобранителство најмалку еднаш годишно ја известува Владата на Република Македонија.

Годишниот извештај особено содржи преглед на примени, решени, нерешени предмети и преглед на поднесени правни лекови и средства.

Во годишниот извештај може да се укаже за состојбата и недостатоците во законодавството, во внатрешното работење на Државното правобранителство, судовите и органите кои ги застапува и по потреба да се дадат соодветни предлози за измена на закони и подзаконски акти.

По барање на Владата на Република Македонија, Државното правобранителство е должно да достави извештај за својата работа или постапување по конкретни предмети.

VII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 35

Со денот на започнување на примената на овој закон Јавното правобранителство на Република Македонија продолжува со работа како Државно правобранителство.

Јавниот правобранител и замениците на јавниот правобранител кои со започнувањето на примената на овој закон ја вршат јавноправобранителската функција, продолжуваат да ја вршат својата функција до истекот на мандатот за кој се именувани како јавен правобранител на Република Македонија и заменици на јавниот правобранител.

Со денот на влегувањето во сила на овој закон, вработените во Јавното правобранителство на Република Македонија продолжуваат да работат во Државното правобранителство согласно со одредбите од овој закон.

Недвижниот и движниот имот со кој располага и го користи Јавното правобранителство на Република Македонија од денот на започнувањето на примената на овој закон, го презема Државното правобранителство на Република Македонија.

Член 36

Владата на Република Македонија ќе донесе одлука за определување на бројот на државни правобранители во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Владата на Република Македонија ќе донесе одлука за утврдување на седиштето на државните правобранители и подрачјата на судови каде што се врши државноправобранителската функција во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Министерот за правда ќе донесе правилник за утврдување на образецот, содржината, постапката и начинот на издавање, користење и одземање на службената легитимација во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 37

Со денот на започнувањето на примената на овој закон престанува да важи Законот за јавното правобранителство („Службен весник на Република Македонија“ број 47/97).

Член 38

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе започне да се применува во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила.